AF TRÖNUM KJARVALS

LISTAHÁTÍÐ Í REYKJAVÍK 1982
KJARVALSSTAÐIR

STJÓRN KJARVALSSTAÐA
Sjöfn Sigurbjörnsdóttir, formaður
Guðrún Helgadóttir, varaformaður
Davíð Oddsson
Jón Reykdal
Þorgerður Ingólfsdóttir

FORSTÖÐUMAÐUR KJARVALSSTAÐA
Alfreð Guðmundsson

LISTARÁÐUNAUTUR KJARVALSSTAÐA
Þóra Kristjánsdóttir

SÝNINGARNEFND
Gylfi Gíslason
Jóhannes S. Kjarval
Þóra Kristjánsdóttir

LJÓSMYNDUN FYRIR SÝNINGUNA
Rafn Hafnfjörð

LJÓSMYNDIR Í SKRÁ
Kristján Magnússon 2.9. 1963

Setning og prentun:
LITBRÁ-offset

Staðir Kjarvals.

Þegar listamaður verður eign heillar þjóðar, vilja menn gjarnan rekja slóð hans, staldra við þar sem listamaðurinn sjálfur nam staðar á lífsbraut sinni, á þeim stöðum sem honum voru kærir. Í Eiðaþinghá er kofi, sem hefur orðið forvitnilegri en aðrir kofar, í kirkjunni á Borgarfirði eystra er altaristafla, sem dregur að sér listelska pílagríma, í Austurstræti var vinnustofa, þar sem í hólf og gólf blasti við annar ævintýraheimur en á venjulegu veggfóðri. Allt vegna Kjarvals, þessa ástsæla listamanns, persónulegrar nærveru hans á þessum stöðum, og ótal öðrum, í lifanda lífi, nálægðar hans við þjóð sína í list sinni, nú þegar hann er allur. Einu sinni var reist hús, þar sem íslensk stjórnvöld vildu skapa listamanninum vinnuaðstöðu. En það var of seint, Kjarval festi þar ekki rætur, og nú er húsið notað í þágu líknarmála.

Það kom hins vegar í hlut borgaryfirvalda að halda nafni Kjarvals á lofti öðrum fremur, og myndlistarhús og menningarmiðstöð Reykjavíkurborgar ber heiti hans, Kjarvalsstaðir. Og þá ber að helga staðinn minningu Jóhannesar Sveinssonar í fleiru en nafninu einu. Reykjavíkurborg á sem kunnugt er allnokkurt listaverkasafn og fer vaxandi. Kjarni þessa safns eru myndir eftir Jóhannes Kjarval, fyrst og fremst myndir, sem listamaðurinn sjálfur gaf Reykjavíkurborg 1968. Þó að þetta Kjarvalssafn gefi því miður enn sem komið er enga fullnægjandi heildarmynd af lífsstarfi Kjarvals, hefur þó sú mynd orðið fyllri og fjölbreytilegri á síðustu árum, einkum fyrir gjafir nokkurra velunnara Kjarvalsstaða og gamalla vina Kjarvals sjálfs. Hér eru skrásett 122 verk, en skráning alls hins mikla lífsverk hans bíður enn og myndirnar dreifðar víða.

Sýning sú, sem nú er í Kjarvalssal hefur á sér annað yfirbragð en fyrri sýningar, og líka annan tilgang. Þar er að sjálfsögðu, sem fyrr, reynt að gefa hugmynd um Kjarvalssafn borgarinnar, en farið aðrar leiðir. Hér má ganga að ljósmyndum af öllum þessum 122 verkum, jafnt þeim sem veggina prýða og hinna. Í annan stað er gerð tilraun til að lýsa listferli Kjarvals með myndaröð, tilraun, sem í framtíðinni gæti orðið vísir að annars konar aðferð í fræðslu um Kjarval og list hans. Þannig yrði ef til vill enn fremur en áður ástæða fyrir listelska pílagríma að leggja leið sína á Kjarvalsstaði ekki síður en í Bakkagerðiskirkju, auk þess sem myndröðina sjálfa og þá væntanlega í enn fullkomnara formi – mætti líka senda á flakk út um land og út um lönd til að boða og kynna list meistarans.

Þ.K.

Jóhannes Sveinsson Kjarval fæddist að Efriey í Meðallandi 15. október 1885, en ólst upp hjá fósturforeldrum í Borgarfirði eystra. Um fermingu fór hann til sjós og var á skútum lengst af. Leið hans lá til Reykjavíkur og þar notaði hann hverja stund aflögu til þess að þjálfa sig í myndlist, m.a. naut hann tilsagnar Ásgríms Jónssonar og Þórarins B. Þorlákssonar. Um tvítugt var hann tvö ár í Flensborgarskóla í Hafnarfirði. Þessi ár voru mikil umbrota ár í íslensku þjóðlífi sem m.a. leiddu af sér stofnun Ungmennafélags Reykjavíkur. Félagarnir skynjuðu listfengi Jóhannesar og fundu í honum merkisbera sjálfstæðrar menningar Íslendinga. Þeir söfnuðu í utanfararsjóð til styrktar listamanninum og fleiri fylgdu dæmi þeirra. 1911 sigldi Jóhannes með togara til Lundúna og dvaldist þar vetrarlangt. Þar kynntist hann m.a. verkum Turners, sem hrifu hann mjög. Ekki varð þó af skólagöngu í Bretlandi. Næstu árin var Jóhannes við listnám í Kaupmannahöfn og tók lokapróf frá Konunglegu Listaakademíunni 1918. 1920 dvaldist hann í Flórens og Róm, og 1928 í Frakklandi. Eftir 1919 átti hann heima í Reykjavík en dvaldist langdvölum í ýmsum landshlutum við að mála. Hann lést í Reykjavík 13. apríl 1972.

Verk eftir Jóhannes S. Kjarval í eigu Reykjavíkurborgar:

MÁLVERK:

1 **KRÍTIK, 1946-'47**
olía á léreft
213x402 sm

2 **SÓL OG SUMAR, 1946**
olía á léreft
265x222 sm

3 **FRÁ HÁUGJÁ Á ÞINGVÖLLUM**
olía á léreft
111x215 sm
Gjöf frá Ragnari Jónssyni

4 **FRÁ ÞINGVÖLLUM, 1954**
olía á léreft
111,5x153 sm

5 **LÓMAGNÚPUR**
olía á léreft
113,5x171 sm

6 **SNJÓR OG GJÁ, 1954**
olía á léreft
112x160 sm

7 **BLÁSKÓGAHEIÐI, 1953**
olía á léreft
103,5x128 sm

8 **BLEIKDALSÁ, 1967**
olía á léreft
100x152 sm

9 **ESJA SÉÐ FRÁ JAÐRI, 1938**
olía á léreft
109x138 sm

10 **GÁLGAKLETTUR**
olía á léreft
107,5x130 sm

11 **SIGFÚS JOHNSEN, 1930**
olía á léreft
103x78 sm

12 **VIÐEYJARSUND, 1930**
olía á léreft
60x130 sm

13 **SIGURÐUR**
olía á léreft
100x95,5 sm

14 **SJÁLFSMYND, 1910**
olía á tunnubotn
32,5x26 sm

15 **SÓLFAR, 1955**
olía á léreft
67x102 sm

16 **DRAUMALAND**
olía á léreft
45,5x57 sm
Gjöf frá Jóhannesi S. Kjarval til Reykjavíkurborgar 1968

17 **ANDLITIN**
olía á léreft
54,5x45 sm

18 **VANGAMYND AF STÚLKU**
olía á léreft
34x31,5 sm

19 **FYRSTU SNJÓAR, 1953**
olía á léreft
126x95 sm

20 **TEPPI Í OLÍULITUM, 1956**
olía á léreft
76,3x170 sm

21 **ÞOKA, 1937**
olía á léreft
107x146 sm

22 **RJÚPUR**
olía á léreft
45x35 sm
Gjöf frá bræðrunum Einari, Friðriki og Guðmundi M. Björnssonum.

23 **ENGILL, 1937**
málaður steinn
11x7,5x7 sm
Gjöf frá Karitas Bjargmundsdóttur

24 **GUÐMUNDUR DAVÍDSSON**
olía á léreft
43x30,5 sm
Gjöf frá Klöru Guðmundsdóttur

25 **HUGARKVÖL, 1945**
olía á léreft
55x65 sm
Gjöf til minningar um Ástu Hallsdóttur tannsmið frá erfingjum

26 **„YNDISLEGT ER ÚTI VOR"**
Hjónin Matthildur Kjartansdóttir og Guðbrandur Magnússon 1926
olía á léreft
46x123,5 sm
Gjöf frá Matthildi Kjartansdóttur

27 **ÁSTAMÁL GRETTIS**
olía á léreft
42x53 sm
Gjöf frá Matthildi Kjartansdóttur

28 **VÍFILSFELL, 1930**
olía á léreft
28x36 sm
Gjöf frá Hallfríði Guðbrandsdóttur Schneider

29 **HLÍÐARHÚS**
olía á léreft
38x55,5 sm

30 **ÚR ÞRENGSLUM**
olía á léreft
112x146 sm

31 **FRÁ ÞINGVÖLLUM**
olía á léreft
67,5x139 sm

32 **DYRFJÖLL**
olía á léreft
50x96 sm
Gjöf frá Þorkeli Valdimarssyni

33 **SÆNSKIR KVIKMYNDATÖKUMENN**
olía á léreft
80x140 sm

34 **UNGLINGSHÖFUÐ, 1937**
olía á léreft
45x65 sm

35 **ÚT UM GLUGGANN**
olía á léreft
102x87 sm

36 **MOSI**
olía á léreft
89x105 sm

37 **LJÓÐASKIP**
olía á léreft
21x42 sm

38 **ENDURMINNING**
olía á léreft
101x105 sm

Vatnslitamyndir og teikningar.

301-364 gjöf frá Jóhannesi S. Kjarval til Reykjavíkurborgar 1968.

301 **STÚLKA MEÐ HATT**
blek
84x57 sm
Gjöf J.S.K. 1968

302 **FRÁ ESJU**
vaxlitir
43x85 sm

303 **HESTAR AÐ HVÍLA SIG (BOÐUNIN)**
vatnslitir
49,5x74,5

304 **LANDSLAG**
blek
50,5x74,5 sm

305 **LANDSLAG VIÐ STRÖND**
blek
50,5x74,5 sm

306 **KONA**
blek
63,5x47 sm

307 **KONA**
olíulitir
69,5x49,5 sm

308 **MAÐUR**
vaxlitir
65x49 sm

309 **Í BAÐI**
vaxlitir, vatnslitir og svart blek
48x60 sm

310 **ANDLIT OG DÝR**
blek
45,5x60,5 sm

311 **STÚLKA**
blek
45x57,5 sm

312 **MAÐUR**
blek
57,5x45 sm

313 **KONUANDLIT**
vaxlitir og blek
54,5x45 sm

314 **BLÓMANDLIT**
blek
46x59 sm

315 **ANDLIT**
blek
57x40,5 sm

316 **KONUANDLIT**
olíulitir
57,5x44,5 sm

317 **„ÍSLENSKT TÍSKUBLAÐ" 1925**
blek
47,5x47 sm

318 **„ÍSLENSK TÍSKUBLÖÐ" 1925**
blek og vatnslitur
47,5x47 sm

319 **KONA Á SUNDI**
blek
36x59 sm

320 **TVEIR FUGLAR**
blek
32,5x44,5 sm

321 **BLÓMANDLIT**
blek
35,5x49,5 sm

322 **BERJALYNG**
vatnslitir
32,5x44 sm

323 **KONA**
rauðkrít
32,5x27,5 sm

324 **KJARTAN THORS**
vatnslitir og blek
33,5x29 sm

325 ANDLIT
blek
34,5x34,5 sm

326 „REYKJAVÍKURDAMA"
kol
34,5x27 sm

327 „AMERÍSK SÖNGKONA"
vatnslitir
40x28,5 sm

328 „HÓTELSTÝRA Í RÓM" 1920
vatnslitir
41x29,5 sm

329 „RÓMARINNA" 1920
vatnslitir
40,5x29,5 sm

330 „FINNSKUR SÖNGVARI" 1920
vatnslitir
40,5x30 sm

331 „HÓTELSTÚLKA Í RÓM" 1920
vatnslitir
40,5x28,5 sm

332 „BJARNI FRÁ VOGI" 1920
vatnslitir
40x29,5 sm

333 „MATTHÍAS ÁSGEIRSSON"
blek
40,5x31,5 sm

334 ANDRÉS FRÁ GEITAVÍK" 1927
blýantur og blek
34x31,5 sm

335 ANDLIT Í PRÓFÍL
svart blek á pappír
34x34 sm

336 SVISSNESKUR MAÐUR 1920
vatnslitir á pappír
39x29 sm

337 MAÐUR
blek
34,5x34,5 sm

338 „RÓMARINNA" 1920
vatnslitir
41x29 sm

339 CHRISTIAN OLSEN, RITSTJÓRI NATIONAL TIDENDE 1920
vatnslitir
40,5x29 sm

340 KONA, 1920
vatnslitir
41x29,5 sm

341 MAÐUR
kol
46,5x60,5 sm

342 LANDSLAG
blek
45x57,5 sm

343 MAÐUR
svart blek, vatnslitir og vaxlitir
45,5x57 sm

344 GÖMUL KONA MEÐ SKOTTHÚFU
blek
45x58 sm

345 „LJÓSMÓÐIR Í MÚLASÝSLU"
blek
33x26 sm

346 „MARGRÉT FRÆNKA MÍN"
blek
33x36 sm

347 MAÐUR
blek
34,5x31,5 sm

348 MAÐUR
blýantur
26x33 sm

349 RÓMVERSK STÚLKA, 1920
blek
34x23 sm

350 FANTASÍA
rauðkrít
28,5x21,5 sm

351 BJÖRN BJÖRNSSON (BANGSI)
blýantur
27x23,5 sm

352 KONA
blek
34,5x34,5

353 MAÐUR
olíulitir
41,5x31 sm

354 ABSTRAKTION
blek
34x34 sm

355 KONA OG VANGAMYNDIR
vatnslitir á pappír
32,5x44,5 sm

356 KONA
blek
26x33,5 sm

357 KONA
blek
26x33,5 sm

358 VANGAMYND (FANTASÍA)
blek
33x26,5 sm

359 KÝR
vatnslitir, blek og blýantur
27,5x21,5 sm

360 KASTANÍUTRÉ
blýantur
28x19,5 sm

361 KONA
blek
34x34,5 sm

362 BLEKTEIKNINGAR
blek
29x38 sm

363 „STEINI BRÓÐIR"
blek
38x28 sm

364 ABSTRAKTION
blek
48x40 sm

365 MAÐUR
olíulitir á pappír
40x33,5

366 KONA
blek
26x33,5 sm

367 MAÐUR
blek
34x33 sm

368 KONA
blek
33,5x33,5 sm

369 KONA, 1920
vatnslitir
40,5x29 sm

370 MAÐUR, 1920
vatnslitir og blek
40x29 sm

371 KONA
blýantur
42x31 sm

372 HVIRFILVINDUR
vatnslitir
36x47,5 sm

373 MAÐUR
blek
41x50 sm

374 FUGL
vaxlitir
46x62 sm

375 PRÓFTEIKNING, 1914
kolkrit
52x40 sm
Gjöf frá börnun Grethe og
Ragnars Ásgeirssonar

376 SJÁLFSMYND, 1920
rauðkrit
33x28 sm
Gjöf frá börnum Grethe og
Ragnars Ásgeirssonar

377 RAGNAR ÁSGEIRSSON, 1920
rauðkrit
33x28,5 sm
Gjöf frá börnum Grethe og
Ragnars Ásgeirssonar

378 „STERLING Í ÞOKU", 1912
vatnslitir
14,5x19,5 sm
Gjöf frá börnum Grethe og
Ragnars Ásgeirssonar

379 „HVEITIBRAUÐSSKIPIÐ", 1918
vatnslitir
13,5x21,5 sm
Gjöf frá Hallfríði Guðbrands-
dóttur Schneider

380 HALLBJÖRG BJARNADÓTTIR
blek
57x43 sm
Gjöf frá Hallbjörgu Bjarnadóttur

381 MÓÐURÁST, 1950
vatnslitir
63x47 sm

382 HAFIÐ BLÁA
vatnslitir
24x29 sm

383 SUÐURNESJAMENN, 1924
kol
101x293 sm
Gjöf frá börnum Grethe og
Ragnars Ásgeirssonar

384 DIVINA COMEDIA, 1920
rauðkrit
135,5x148 sm

JOHANNES SVEINSSON KJARVAL was born in Iceland on October 15th, 1885 and brought up by foster-parents on the East coast. At about confirmation age he became a seaman on sailing boats and when he came to Reykjavík he availed himself of every opportunity to train for pictorial art, being guided i.a. by the artists Asgrimur Jonsson and Thorarinn B. Thorlaksson. When Kjarval was about twenty he spent a couple of years at a grammar school. These were tumultuous time with the Icelandic nation and marked the foundation of the Youth Movement whose members became aware of Kjarval's artistic genius and found in him a leader of independent culture in Iceland. They started a fund to help the artist get abroad and in 1911 Kjarval travelled to London by trawler, spending a winter there. There he was i.a. introduced to the work of Turner which greatly fascinated him. He did not attend art school in Britain, but during the following years Kjarval studied art in Copenhagen and passed the final examination from the Royal Academy of Art in 1918. He spent 1920 in Florence and Rome and 1928 in France, but remained domiciled in Iceland after 1919, travelling widely for his landscape motives. He died at Reykjavík on April 13th, 1972.

Johannes S. Kjarval left a gigantic assemblage of art which the Icelandic nation deem a major cultural asset. His paintings are widely distributed throughout the country with individuals, the National Gallery of Iceland and various institutes and nobody knows about their number.

Kjarvalsstaðir own a collection of his works which was started by the artist's gift to the City of Reykjavík in 1968. Every endeavour is made to increase this collection and numerous benefactors have made invaluable contributions to it which are highly appreciated as is the support and understanding to establish a fine collection which should be worthy of the memory of Kjarval.

Þ.K.

(þýð. Hilmar Foss)